

Solidariteits-dilemma

Vóór of tégen de invoering van betaald parkeren, dat is de vraag, die de gemeente Rotterdam per brief heeft gesteld aan de bewoners van het Kleiwegkwartier. Bij de beantwoording rijst een dilemma, ongeveer van het zelfde type als leden van politieke partijen kennen bij de interne verkiezing van een lijsttrekker. Kiezen ze op grond van hun eigen voorkeur of proberen ze zich in de huid van de kiezer te verplaatsen en in te schatten met welke kandidaat de partij het beste de strijd met de andere partijen kan aangaan. Noodzakelijkerwijs hoeven beiden niet gelijk te zijn.

Zo is het ook met de vraag naar de invoering van het betaald parkeren. Ook daar zijn er twee mogelijkheden. De eerste is te rade gaan bij ons zelf - en misschien ook nog de burens in de straat - of we wel of geen parkeeroverlast ervaren en op grond daarvan je keuze te bepalen. Heel legitiem om je zelf als uitgangspunt te nemen.

De tweede mogelijkheid is te kijken naar de beleidsmatige aspecten en daarbij het Kleiwegkwartier, dat loopt van Station Noord tot aan de Tivolibrug, van Rebelz aan de Rotte tot het Franciscus Gasthuis als uitgangspunt te nemen. Want als er betaald parkeren komt, dan geldt dat voor het gehele Kleiwegkwartier. Zo'n benadering vereist, dat je je verdiept in - of in ieder geval oog hebt voor - de parkeerproblemen in andere delen van het Kleiwegkwartier.

Aansluitend bij de laatste benadering een aantal overwegingen.

Betaald parkeren leidt tot gedragsverandering. De forenzen die nu gratis bij Station Noord parkeren en met de tram of de trein verder gaan, zullen hoogst waarschijnlijk een andere keuze gaan maken.

De bezoekers van het Franciscus Gasthuis, die het betaald parkeren op het terrein daar ontploppen door in de Robert Owenstraat en op de Oude Kleiweg te parkeren, zullen een andere keuze gaan maken.

De inwoners van het gebied Noord, met betaald parkeren, en die hun tweede of derde auto onder het Rozenlaan-viaduct plaatsen, zullen een andere keuze gaan maken. Bezoekers van Centrum Djoj en Action, die nu met de auto komen, en in de buurt parkeren, zullen misschien de fiets nemen of met de tram of de bus komen.

De 25 vervuulende auto's (volgens een telling op kenteken overdag en in de nacht op een dag in oktober 2016), die niet het centrum van Rotterdam in mogen, en nu een onderkomen hadden gevonden in het Kleiwegkwartier, zullen een andere uitvalsbasis gaan kiezen. Bewoners met één, twee, drie of meer (die zijn er!) auto's zullen bij de aanschaf van een extra auto mee laten wegen, dat daar ook een parkeervergunning voor moet worden aangeschaft.

Kortom, en dat is ook de ervaring in andere wijken, invoering van betaald parkeren leidt tot een betere verdeling van de parkeerplaatsen en meer ruimte voor het parkeren van de bewoners.

In ons gezin zijn we niet in het bezit van een auto. Toch stemmen we voor de invoering. Dat we als er bezoek komt met de auto dan voortaan anderhalve euro voor maximaal vijf uur parkeergenot moeten betalen, nemen we voor lief. Want voor het woongenot van je medebewoners in het Kleiwegkwartier moet je wat over hebben...

Chris Mast

Vóór of tégen betaald parkeren aan bewoners nu de keus

* Impressie Theo Joosten

En toen viel op dinsdag 22 augustus de brief in de bus van de wethouder Mobiliteit, Duurzaamheid en Cultuur. Hij, Pex Langenberg is zijn naam, nodigde de bewoners van het Kleiwegkwartier uit om mee te doen aan een enquête over het wel of niet invoeren van betaald parkeren. Even over de geografie. Het Kleiwegkwartier is ruim gekozen, in het westen mogen ook meedoen de bewoners in de omgeving van de Robert Owen- en Amerbachstraat en in het noorden ook die van de Van Enckevoirtlaan en de Wessel Gansfortweg. Die laatste twee straten behoren eigenlijk tot Schiebroek. Ook de bewoners van de Johan de Wittlaan en de Straatweg met postcode 3054 (wij in het eigenlijke Kleiwegkwartier hebben 3051...) zijn uitgenodigd.

Nog even dit

- Uiterste inleverdatum: vrijdag 15 september.
- Hulp bij invullen nodig? Gemeentelijke hulp op woensdag 6 september van 18.00 - 20.00.
- Waar? Schrik niet: aan de Argonautenweg 23, het gebiedskantoor. Maar op dinsdag, woensdag en donderdagochtend van 9.30 - 12.00 uur levert de BOK ook die hulp op het adres Antony Duyklaan 9.
- Herinneringen worden verstuurd tussen maandag 4 en zondag 10 september.
- Geen enquête in de bus gehad? Informeer per email bij dimbsd@rotterdam.nl of bel 14010.

Tot 15 september kan iedereen reageren. Dat kan digitaal via een uniek wachtwoord in de brief, het kan ook per post. De enquête, ook wel draagvlakonderzoek genoemd, telt zes vragen. De eerste is hoeveel auto's er in het betrokken huishouden zijn. De antwoorden kunnen variëren tussen geen en drie of meer. De tweede vraag is of er parkeerproblemen of parkeeroverlast wordt ervaren. Wie nee invult mag de volgende twee vragen overslaan, wie ja invult, kan nog variëren tussen het de auto niet in de straat kwijt kunnen omdat alle parkeerplaatsen vol zijn of andere problemen. Vraag 3 gaat over de frequentie van de overlast, die kan liggen tussen (bijna) dagelijks of minder dan één keer per maand. Vraag 4 is nog specifiek over de overlast. Het maakt onderscheid tussen de werkdagen en de zaterdag en overdag, 's avonds en

's nachts. Bij vraag 5 wordt in zes punten een toelichting geven over het betaald parkeren. Zo worden de tarieven genoemd, de verschillende parkeertijden, het uurtarief, dat moet worden betaald zonder vergunning, de regeling voor bezoekers en mantelzorgers. Zo geeft de bezoekersparkeervergunning, die gratis is, recht op honderd dagdelen betaald parkeren per jaar. Een dagdeel is vijf uur en per dagdeel zijn de kosten anderhalve euro. Belangrijk aandachtspunt is regel 3, die bepaalt dat bewoners niet in aanmerking komen voor een parkeervergunning wanneer hij of zij kan beschikken over eigen parkeergelegenheid. In een bespreking begin juli in het gebiedskantoor ussen diverse bewonersvertegenwoordigers en de gemeente werd de vraag gesteld naar de interpretatie van die regel. Want een aantal bewoners van het Kleiwegkwartier beschikken immers over een tuin of uitrit, waarin of waarop ze parkeren. Het antwoord kwam van de vertegenwoordiger van Stadsbeheer met veel ervaring bij de invoering van betaald parkeren in andere wijken. Met eigen parkeergelegenheid wordt vooral bedoeld op de appartementcomplexen met eigen afgesloten parkeergarages. Dus de bewoners van de nieuw te bouwen appartementen in de Christus Koningkerk, die één van de

24 parkeerplaatsen tot hun beschikking hebben, komen niet in aanmerking voor een parkeervergunning. En dan was er de laatste vraag naar suggesties om de parkeersituatie in de buurt te verbeteren.

Hoe gaat het nu verder? Ook daar werd begin juli duidelijkheid over verschaft. Op 15 oktober verschijnt het rapport met daarin de resultaten en de analyse van het draagvlakonderzoek. Eind van die maand komt dan de eindrapportage van wat heet 'de voorgestelde oplossingsrichtingen', begin november wordt er met de bewoners en hun vertegenwoordigers gesproken. Op grond van al die rapporten en overleggen formuleert de gebiedscommissie een advies voor het College van Burgemeester & Wethouders. In de vergadering van de gebiedscommissie van november - waarschijnlijk dinsdag 14 - formuleert dat orgaan een advies aan het College van B&W. En in november of december neemt dan het College een beslissing. Nog even voor de goede orde, de gemeenteraad kan dus wel meepraten in de marge, maar de beslissing ligt daar niet. Voor de praktische invoering rekent men met een periode van ongeveer zes maanden.

Chris Mast

Agenda

- Elke woensdagochtend 10.00 - 11.30 uur koffie-inloop bij de BOK voor alle buurtbewoners.
- Oranje leeszaal/bibliotheek elke dinsdag van 10.00 - 12.00 uur en elke donderdag van 15.00 - 17.00 uur Oranjekerk, zijingang.
- Dinsdag 5 september, Oranjekerk 10.00 uur, culturele ochtend lezing: geschiedenis van de Koninginnekerk door historicus Dik Vuik.
- Zaterdag 16 september, Djoj, van 14.00 - 20.00 uur Body & Mind Yogafestival, derde editie.
- Zaterdag 16 en zondag 17 september, Rebelz aan de Rotte, van 11.00 - 17.00 uur
- Zondag 24 september, Trammuseum Kootsekade, van 10.00 - 16.00 uur Vintagefietsbeurs, toegang drie euro. Ook het trammuseum is op die dag open.
- Donderdag 28 september, Djoj, 19.00 - 23.00 uur, dansfeest voor ouderen en alleenstaanden, organisatie Carine Bontenbal, (carinebontenbal@hotmail.com)
- Dinsdag 3 oktober, Oranjekerk 10.00 uur, culturele ochtend reisverslag "De gouden driehoek van Europa" door de heer Van de Berg
- Woensdag 4 oktober, Oranjekerk, aanvang 19.30 uur, bewonersavond 'grondwater op peil' voor bewoners van de

Bloemenbuurten en de Gravenbuurt. (Zie ook het artikel op pagina 2)

- Dinsdag 17 oktober, Oranjekerk 10.00 uur, muzikale ochtend optreden muziek en zanggroep Yoska, muziek uit verschillende landen.
- Dinsdag 24 oktober, aanvang 20.00 uur, vergadering van de Gebiedscommissie. Voor de locatie zie de website van de gemeente, ongeveer een week van tevoren.
- Vrijdag 27 oktober, Oranjekerk, aanvang 20.00 uur, optreden koor Intercession. Opbrengst komt ten goede aan het behoud van de Oranjekerk.
- Wijkwinkel, Anthony Duyklaan 9, open van dinsdag tot en met donderdag van 9.30 uur tot 12.00 uur.

Inhoud

Pagina 2

- Zoekplaatje
- Allan heeft een eigen boek
- Bewonersavond over grondwater

Pagina 3

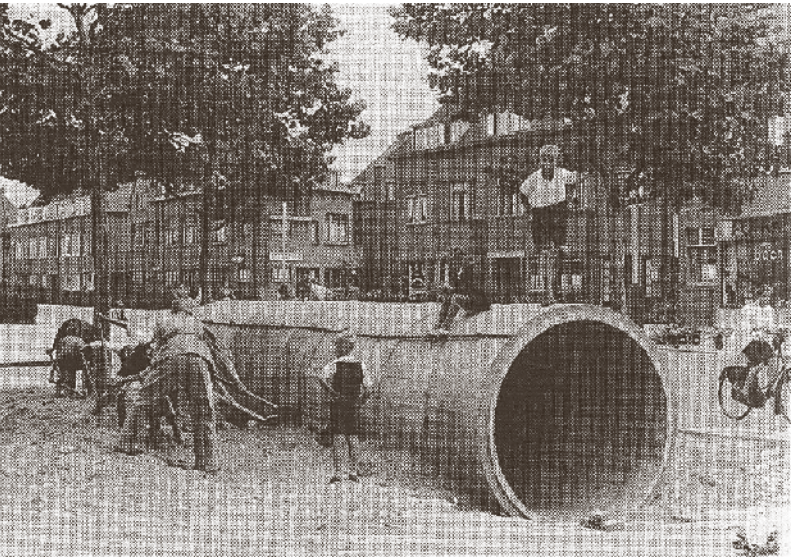
- Jelle Feenstra en zijn grondwaterplan
- Kerk krijgt appartementen
- Architecten in de oorlog

Pagina 4

- Collecte Nierstichting
- Oldtimer fietsbeurs

Zoekplaatje

Voor het nieuwe Zoekplaatje putten we uit een collectie foto's, die recent Aad Gazenbeek (veel dank!) ons toestuurde. Zulke lezers van de Buurtkrant sluiten we in ons hart. De vraag is welke straat of plein (oei, daar hebben we de oplossing al bijna verraden) hier is afgebeeld en bij welke gelegenheid, voorval of evenement, samen met het jaartal. Oplossingen zoals altijd per mail naar buurtkrantbok@gmail.com of in de brievenbus op de Antony Duyklaan 9.

Dan nu over naar de inzendingen op het vorige zoekplaatje. We kregen er vier. Drie oude getrouwen en één nieuwe inzender. Onder de oude getrouwen ontbrak Stef Stolk uit Valkenswaard. Hij liet zijn beurt voorbij laten gaan, want hij had de foto zelf ingezonden voor deze rubriek. Mag u natuurlijk ook doen als u een bijzondere foto heeft. Zoals Bouke Savert schreef: 'Het zoekplaatje was ditmaal vrij simpel.De Rozenlaan met op de voorgrond RET bus 45 richting Schiebroek.' De keuze van de foto voor het zoekplaatje was een knipoog naar de recente renovatie van de Rozenlaan. In

de vorige *Buurtkrant* liet Ciska Evers een kritisch woord horen over de daardoor ontstane racebaan. Bouke Savert haakte daarop in met de suggestie om halverwege flits- of snelheidsmeterpalen te plaatsen. Bouke: 'Dat werkt subiet. Als het bekeuringen regent, minderen de auto's vanzelf wel de snelheid. En in het uiterste geval: maak er een 30-km weg van.' De suggestie van Ciska om het asfalt van de Rozenlaan weer te verwijderen ontlokt hem de verzuchting, dat daarmee miljoenen zou worden weggegooid.

Vaste inzender Cor van Herk beschrijft de foto als volgt: 'Je ziet hier de Rozenlaan, het grote huizenblok bevindt zich tussen de Gladiolusstraat en Akkerwindestraat. De bruin/rode RET bus komt vanaf de Gordelweg, er zijn nog geen fietspaden.' Nieuwe inzender Tisius Ozinga komt met de meest uitgebreide inzending. Ozinga: 'Op het zoekplaatje staat de Rozenlaan afgebeeld: kijkend richting de Rozenlaan-brug (niet zichtbaar links) met de kerk aan de overkant (net niet zichtbaar rechts).' Dan het jaar. Cor van Herk schatte 1955, Bouke Savert jaren zestig, mevrouw

Van Boven midden jaren zestig. Tisius Ozinga beredeneert: 'Dat de foto midden jaren zestig is, kan ik zien aan het modeljaar 1965 van de zo goed als nieuwe Volkswagen-kever die de bus voorbij rijdt. Als liefhebber van klassieke Volkswagens, viel mij dat onmiddellijk op. En de RET bus moet dan lijn 45 zijn die in de richting van het Franciscus ziekenhuis rijdt. En naast de twee kevers die achter de bus rijden (één is geheel zichtbaar, en van de achterste zie je alleen de linker koplamp) rijdt er ook nog een Fiat 600, een auto die de naam had dat ie al roestte in de showroom. En volgens mij herken ik bij de reclamezuil een geparkeerde Renault 4, ook dat waren notoire roestbakken. Een Volkswagen kever was veel betrouwbaarder en degelijker, en ook niet zo vatbaar voor roest in die dagen en daarom was het destijds zo'n populaire auto.'

Osinga vertelt ook nog iets over zich zelf: 'Ik ben zelf in 1976 geboren en opgegroeid in de Amethiststraat. Ik herinner me nog dat als we een 'dagje naar de stad' gingen, dat we op bus 45 stapten bij de halte voor de kerk op de Rozenlaan. Dat was altijd reuzeleuk en in die tijd een hele belevenis voor een klein jochie: met de bus naar het imponerende centrum met de Lijnbaan, V&D en de Bijenkorf, en alle drukte eromheen, in vergelijking met het rustige Kleiwegkwartier.'

We kregen zelfs twee actuele foto's. Traditiegetrouw van Bouke Savert en Stef Stolk maakte er ook één toen hij begin juni in het Kleiwegkwartier was. Hem viel het het gewijzigde wegprofiel op, maar het onveranderde huizenblok, afgezien dan van de TV-antennes op de daken. Bij de loting kwam Tisius Ozinga als winnaar uit de bus. Hij kan de cadeaubon ophalen in de wijkwinkel, we willen hem eventueel ook toesturen.

Allan vereeuwigt met een boek

In het Kleiwegkwartier is de naam Allan verbonden met de onlangs gesloopte RET-werkplaats waar de firma Allan tussen 1915 en 1958 duizenden voertuigen geproduceerd heeft. Dat de firma Allan bij de komst naar het Kleiwegkwartier al een Rotterdamse geschiedenis van driekwart eeuw achter de rug had, zal weinigen bekend zijn. Ontstaan, bloei en neergang van Allan tussen 1839 en 1960 zijn door Joop Harmsen vastgelegd in een in eigen beheer uitgegeven boek, waarvoor hij jarenlang archiefonderzoek heeft gedaan.

De naamgever van het bedrijf blijkt een immigrant uit Schotland te zijn die in 1839 een manufacturenhandel overnam aan het Westnieuwland in het hart van het toenmalige Rotterdam. De naar mijn weten al heel lang op zijn Rotterdams uitgesproken naam Allan vindt zijn oorsprong dus in het Engelse taalgebied. In 1880 wordt de nering uitgebreid met meubelen, waarvoor een 'Stoom-meubel-fabriek' wordt gebouwd aan de Goudschen Rijweg.

De straatnaam Palissanderstraat herinnert daar nu nog aan de locatie van deze in 1900 afgebrande fabriek. In 1901 begint in een nieuw fabrieksgebouw aan de Oudedijk de productie van rollend materieel voor spoor- en tramwegen. Als eerste worden twee paardentrams gebouwd voor de toenmalige Rotterdamsche Tramweg Maatschappij. Een daarvan is bewaard gebleven en bevindt zich in het trammuseum aan de Kootsekade. Daarnaast is het bedrijf, in het verlengde van de constructie van meubels, actief op het gebied van interieurbetimmeringen voor oorlogs- en koopvaardijsschepen, publieke gebouwen en winkels. Zo richtte Allan aan het begin van de twintigste eeuw onder andere het café-restaurant Loos in het Rotterdamse Hofpleinstation en de Ridderzaal op het Binnenhof in Den Haag in. Later volgden bijvoorbeeld ook nog het Atlanta Hotel aan de Coolsingel en de naoorlogse Schouwburg aan de Aert van Nesstraat.

In 1906 worden de eerste elektrische tramwagens aan de Rotterdamsche Elektrische Tramweg Maatschappij geleverd, het begin van een hechte band tussen Allan en het Rotterdamse openbaar vervoer. Maar ook bij vele andere trambedrijven in Nederland worden Allan-trams graag geziene

producten. De fabriek aan de Oudedijk wordt te klein en het transport van de trams door de stad heen wordt een steeds grotere hindernis zodat wordt uitgekeken naar een locatie voor een grotere fabriek, met aansluiting op het spoorwegnet. In 1911 wordt een terrein tussen de Kleiweg en de Ceintuurbaan gekocht. In dat jaar begint dus de connectie van Allan met ons – dan overigens nog nauwelijks bebouwde – Kleiwegkwartier. Door de moeilijke bodemgesteldheid en een tekort aan bouwmaterialen ten gevolge van de Eerste Wereldoorlog verloopt de bouw van het complex moeizaam. Maar vanaf 1915 rolt een enorme stroom railvoertuigen uit de fabriek. De afzetmarkt is primair Nederland en de Koloniën, maar al in 1916 wordt de eerste exportorder binnengehaald: goederenwagens

voor Rusland. In 1925 begeeft Allan zich ook op de markt voor autobuscarrosserieën, waarvan de Gemeente Tram Amsterdam de eerste afnemer is. Na de Tweede Wereldoorlog zorgt de wederopbouw van ons land ook bij Allan voor een goed gevulde orderportefeuille. In 1946 wordt daarom de eerste paal geslagen voor een flinke uitbreiding van de fabriek. Allan bouwt mee aan grote herstelorders voor de NS, ontwikkelt een eigen type dieseltreinstellen voor de NS ('Blaauwe Engelen') en exporteert treinen naar Egypte, Uruguay en Portugal. Een nieuw ontwikkelde zand-kiepauto wordt geen commercieel succes. Dat geldt ook

voor een rijdend bloedafnamestation voor het Rode Kruis. En dan is de koek op: de RET bestelt nieuwe trams in Zwitserland en Nederland is op termijn te klein voor drie grote wagonfabrieken. Grote concurrent Werkspoor is bereid te betalen als Allan het bedrijf beëindigt. En zo geschiedt in 1959. De gemeente Rotterdam neemt het complex over waarmee de RET in 1960 in één klap de grootste en modernste tramwerkplaats van Nederland verkrijgt. De RET zal er 57 jaar lang gebruik van maken, langer dan Allan heeft gedaan.

De grootste waarde van dit boek met 190 pagina's en ruim 400 afbeeldingen ligt in de gedetailleerde documentatie van de volledige 121-jarige bedrijfsgeschiedenis van Allan, die zich dus voor tweederde niet heeft afgespeeld aan de Kleiweg. Niet alleen de producten – die een veel grotere variatie kenden dan ik dacht – maar ook de directeurs, de gebouwen, het personeel en de sociale omstandigheden komen aan bod. Het bedrijf is opgericht en geëxpandeerd onder gedreven directeurs die een technische achtergrond paarden aan commercieel inzicht, in een wereld die overzichtelijker maar qua mogelijkheden ook beperkter was dan vandaag de dag.

Een eindredacteur had de auteur kunnen behoeden voor de vele typ- en taalfouten in de tekst en voor het bij enkele foto's gebruiken van scans in te lage resolutie. De ondertitel van het boek luidt: "Een vergeten bedrijf waarvan de producten nog dagelijks kunnen worden gezien". Dat laatste geldt zeker in ons Kleiwegkwartier, waar een flink deel van de collectie in het trammuseum aan de Kootsekade bestaat uit door Allan gebouwde trams. Maar ook in Den Haag en Amsterdam en bij verschillende museumlijnen in Nederland en in het spoorwegmuseum in Utrecht vind je historische Allan-voertuigen. Ook in Portugal en Uruguay zijn Allan-treinen bewaard. Van de meubelen, scheepsinterieurs en inrichtingen van gebouwen blijkt bijna niets overgebleven.

John Krijgsman

* Het boek kost euro 39,50 en is onder meer verkrijgbaar bij Maximus in de Bergse Dorpsstraat en op open dagen in het Trammuseum aan de Kootsekade.

Bewonersavond van en voor 'grondwater op peil!'

Ruud van Workum, de projectleider van het afgesloten project Goed Gefundeerd! en nu van het nieuwe project 'grondwater op peil' (GOP), vroeg de Buurtkrant aandacht te besteden aan een avond in de Oranjekerk voor bewoners van de twee Bloemenbuurten en de Gravenbuurt. Aan dat verzoek voldoen we graag. Het woord is aan Ruud van Workum:

'Woont u in de Bloemenbuurt Oost of West of in de Gravenbuurt en vraagt u zich ook af hoe het nu zit met het grondwaterpeil en de houten paalfundering onder uw woning. Komen de palen nog voorgoed onder water te staan of gaat dat niet op tijd lukken? Als deze vragen u bezighouden dan dient u woensdag 4 oktober in uw agenda te noteren. De avond wordt georganiseerd door de initiatiefgroep GOP in samenwerking met de gemeente Rotterdam (Funderingsloket en Waterloket), het project Funderingskracht in de Bloemenbuurt West, het Hoogheemraadschap voor Schieland en de Krimpenerwaard, het Kennis Centrum Aanpak Funderingsproblematiek (KCAF) en de Samenwerkende Bewonersgroepen Hillegersberg (SBH) waar 'grondwater op peil!' deel van uitmaakt. De Bewonersorganisatie Kleiwegkwartier (BOK) ondersteunt ons.

De initiatiefgroep GOP bestaat nog maar kort, sinds 10 juli 2017. Een zevental eigenaar-bewoners en ondergetekende maken er deel van uit. Deze eigenaren zijn allen actief op het gebied van houten paalfunderingen en grondwater. De meesten waren ook

actief betrokken bij het project 'goed gefundeerd!' Ons motto is natte palen en droge voeten en het liefst zo snel mogelijk. Het werkgebied is de Bloemenbuurt Oost en West en de Gravenbuurt. Als er nog actievelingen zijn die zich in willen zetten voor de initiatiefgroep dan kan dat door te reageren naar ondergetekende.

Dit is de eerste avond die we organiseren. Het programma is onder voorbehoud:

- Vanzelfsprekend stellen we ons voor.
- Funderingsonderzoek in de Bloemenbuurt West: het nu lopende project Funderingskracht.
- De eindresultaten van de funderingsonderzoeken van 'goed gefundeerd!' in de Bloemenbuurt Oost en een deel van de Gravenbuurt.
- De resultaten en bevindingen van grondwaterpeilmetingen door eigenaren ook in de natte maand juni 2017.
- Het uitvoeringsplan grondwaterbeheer van de SBH voor Hillegersberg.
- De Code Oranje ervaringen tot nu. Code Oranje is een landelijke experiment van KCAF met de digitale monitoring van grondwaterstanden en vervormingen van gebouwen. Een drietal blokken in de Bloemenbuurt Oost doen mee.
- Het onderzoek van de gemeente in de Gravenbuurt en de bevindingen tot nu toe.
- Het uitvoeringsplan GOP van samenwerkende partijen en een stand van zaken. Het plan heeft als doel zo snel mogelijk de aanvoer van oppervlaktewater naar de Bloemenbuurt mogelijk te maken en het grondwaterniveau op het gewenste

peil te brengen.

We willen dat er een breed gedragen oplossing komt voor de aanvulling van het grondwater tot op het niveau waarbij alle palen voldoende onder water staan. Wat voldoende is, is nog onderwerp van gesprek. Volgens ons zou het grondwaterniveau maximaal tien centimeter boven het niveau van het oppervlaktewater moeten komen. Eerder was er sprake van twintig centimeter. In de Bloemenbuurt Oost en West zijn bij de recente rioolvervangning ook drainage infiltratieleidingen (DI-leidingen) gelegd. Het oppervlaktewater dat daar in de toekomst door heen stroomt moet van buiten het gebied aangevoerd en gaan worden opgepompt. Die pomp en die leiding moeten nog aangelegd worden. In de buurt zelf hebben we te maken met enkele laag gelegen binnenterreinen die te nat zouden kunnen worden. In de Gravenbuurt is de riolering al geruime tijd geleden vervangen. De oude drains die hier liggen zijn niet geschikt voor grondwateraanvulling. We hebben een sterk vermoeden dat deze oude drains bijdragen aan de lage grondwaterstanden in de Gravenbuurt. De gemeente heeft enkele maatregelen genomen en doet onderzoek.'

Woensdag 4 oktober, Oranjekerk, aanvang 19.30 uur ruudvanworkum@planet.nl www.grondwateropeil.nl

Jelle Feenstra wil water naar het Kleiwegkwartier pompen

De stand van het grondwater is belangrijk voor alle eigenaren en huurders van de woningen in het Kleiwegkwartier. Jelle Feenstra is er intensief mee bezig. Als eigenaar/ bewoner van een woning aan het Irisplein is hij meer dan geïnteresseerd in de staat van de palen. ‘Als de fundering wegrot, vervallen de huizen tot krotten. In de Margrietstraat zien we de gevolgen.’

* Jelle Feenstra meet drie maal per week de grondwaterstand op ongeveer 25 plaatsen (foto: Theo Joosten)

Jelle wil niet alleen kijken naar de oorzaken maar vooral er wat aan doen. De gepensioneerde buschauffeur heeft behalve een eigen belang ook hart voor de wijk. ‘Het is toch zonde als zo’n bloeiende wijk vervalt en verkrot?’ De activiteiten van goedgefundeerd! volgde hij nauwgezet, ook de uitkomsten van de bouwblok onderzoeken bestudeerde hij zorgvuldig. Bijna elk blok is over tien tot vijftien jaar aan de beurt voor funderingsherstel. Sommige blokken moeten tussen nu en vijf jaar al worden hersteld. Voor deze huizen kan een preventieve maatregel te laat zijn. Kosten per woning dertig- tot veertigduizend euro. Dat geeft aan dat het om serieuze problemen gaat.

Jelle loopt drie maal per week langs een reeks peilbuizen om de grondwaterstand te meten. ‘Er zijn er rond de 25 in de wijk dus zo blijf ik lekker in beweging.’ De uitkomsten die hij de afgelopen jaren noteerde, stemden hem somber. Er is een structurele (te) lage stand

van tien centimeter onder de heipaalkoppen. Dat betekent dat ze droogstaan en dus weggroten. Jelle stak de handen uit de mouwen en zorgde dat van zijn pand het hemelwater de grond in ging en niet in de riolering. Ook kwam er water doorlatende bestrating in zijn tuin. Het levert hem in natte tijden twee tot drie centimeter extra grondwater op. In de droge tijden had het geen toevoeging aan het peil. Dus toen bij de vernieuwing van de riolering meteen de infrastructuur van drainageleiding werd gelegd had hij goede hoop. Inderdaad is er hoop dat de drainage vanuit de Erasmussingel het grondwaterpeil substantieel zal verhogen. Evenwel de verwachting is dat dit in de meeste maanden net niet genoeg is: de stand van het waterpeil in de singel is drie tot vijf cm te laag. Daarnaast zou dit pas over twee jaar kunnen werken, want eerst moet het kruipunt Kleiweg-Rozenlaan-Uitweg nog op de schop om de leidingen daaronder te kunnen aanleggen.

Er moet meer water bij en wel zo snel mogelijk! Een blik op de bouwput van de aanleg van de riolering op de Ceintuurbaan herinnerde Jelle aan wat hij gezien had toen hij ruim vijftig jaar geleden langs de bouwput van de aanleg van de eerste metro liep: Grondwater uit de bouwput van toen werd weggepompt, naar het grondwater buiten de damwand. Dat gebeurde vijftig jaar later ook bij de aanleg van de riolering in het Kleiwegkwartier, alleen ging het hier het riool in. En toen vroeg Jelle in een opwelling aan de werkuitvoerders of ze die pomp voor een test eens wilden verleggen van pompen in het

rioel naar pompen in de drainageleidingen om zodoende de drainageleidingen te gebruiken voor de infiltratie. De uitvoerder wilde graag meewerken en verlegde de pompleiding. Het resultaat was opmerkelijk: binnen 24 uur was in een reeks uiteen liggende peilbuizen het grondwater ruim twaalf centimeter gestegen om daarmee uit te komen boven de kritieke ondergrens. Kortom: de palen stonden weer onder water!

Conclusie van Jelle: water pompen in de drainageleidingen heeft zin en kan veel woningen behoeden voor noodzakelijk funderingsherstel. Volgens Jelle kan dat binnen enkele maanden worden geregeld als water wordt gepompt uit het Noorderkanaal aan de andere kant van de snelweg met een een leiding die wordt bevestigd aan de brug van het Rozenlaan-viaduct. En dat ook nog eens voor een deel van de kosten die moeten worden gemaakt als de Erasmussingel de bron zou zijn. Jelle heeft de gemeente nog niet kunnen overtuigen, die wijst erop, dat als er wordt gewerkt boven de rijksweg en het spoor, dat dan de rijksweg moet worden afgesloten en er ook geen treinen mogen rijden, en dus de medewerking van Rijkswaterstaat en Prorail noodzakelijk is. Maar Jelle houdt goede hoop.

Ook aan het nieuwe project grondwater op peil (GOP) werkt Jelle mee. Hij vindt dat niet alleen belangrijk voor de Bloemenbuurt, maar ook een voorbeeld voor de rest van Nederland. Want het Kleiwegkwartier is zeker niet de enige wijk met deze problematiek. Hij is dan ook heel blij met de medewerking die de gemeente tot nog toe heeft gegeven. Zo heeft hij begrepen, dat wethouder Eerdmans toestemming heeft gegeven voor het verhogen van het grondwaterpeil boven het oorspronkelijk geplande niveau. Volgens Jelle een beslissing, die met gejuich is ontvangen. Zijn vraag is alleen hoe het grondwater boven het oorspronkelijk geplande niveau wordt gebracht. Jelle heeft zijn troefkaart op tafel gelegd.

Tot slot heeft Jelle voor zijn medebewoners nog een belangrijke oproep om geen afval meer te lozen in de putten op straat. Verfresten, olie, frituurvet en ander vervuilend spul mocht al niet de put in, maar nu helemaal niet meer: het zorgt voor verstopping van de drainage/ infiltratieleiding. Sterker nog daardoor rotten de palen aan uw eigen huis sneller weg. Daarnaast vervuilen bewoners op die manier hun eigen grond. De troep gaat immers niet het riool in, maar in de grond onder eigen huis en tuin. Niet meer doen dus in uw eigen en andermans belang!

Ciska Evers

Architecten en hun gedrag in de oorlog

Op pagina 83 van het recent verschenen *Bouwkunst en de Nieuwe Orde, ondertitel Collaboratie en Berechting van Nederlandse architecten 1940 - 1950 staan drie foto's*. Eén van Warenhuis De Bijenkorf in Amsterdam, één van een R.K. kerk in Den Haag en één van een R.K. Kerk met Pastorie in Rotterdam. Dat laatste beeld herkennen we als de Christus Koningkerk aan het Statenplein, de naam van architect H.P.J. de Vries staat erbij. De drie foto's maken deel uit van een kwartet pagina's, waarmee auteur David Keuning, die begin juli op deze publicatie promoveerde aan de Vrije Universiteit, de oorlogstentoonstelling *Nederland bouwt in baksteen* illustreert. De panelen van die tentoonstelling, met daarop de boven aangehaalde foto's, zijn bewaard gebleven. Die omvangrijke tentoonstelling vond plaats in Museum Boijmans (toen ook nog alleen in baksteen) van 26 juli tot 15 november 1941. Van veertien schilders en meer dan honderd architecten werden in totaal 438 werken getoond. De Vries was op de tentoonstelling in gezelschap van coryfeeën als De Klerk (de belangrijkste architect van de Amsterdamse school), Dudok (stadhuis Hilversum) en J.F. Staal (beurs in Rotterdam), maar ook van nu bijna vergeten grootheden als Kropholler en Koldewey. De Vries zal de tentoonstelling hebben ervaren als een (late) vorm van erkenning.

In dat zelfde jaar 1941 was de Bond van Nederlandse Architecten (BNA) door de bezetter gelijkgeschakeld, wat wil zeggen, dat het door de leden gekozen bestuur naar huis was gestuurd en dat een door de bezetter aangewezen gemachtigde (B. Boezeman) de lakens uitdeelde. Onder diens supervisie viel vanaf dat moment ook het *Bouwkundig Weekblad Architectura* het orgaan van de BNA. Daarin verscheen na de machtsovername een niet ondertekende lofzang. Die luidde: ‘Toen ik destijds als winnaar van de Prix de Rome, na mijn studie in het buitenland te hebben volbracht mijn loopbaan als architect begon, ben ik met een grote geestdrift aan het werk gegaan, totdat ik al gauw tot de conclusie kwam, dat onderscheidingen en kunde op de tweede plaats kwamen en het er alleen maar om ging veel connecties te bezitten. Daar ik onder kapitaalkrachtige mensen zo goed als geen kennissen heb is een ruime uitoefening van mijn beroep wel enigszins een teleurstelling voor mij geworden. (...) Met groot vertrouwen ga ik thans de Nieuwe Ordening tegemoet en hoop dat deze nu voor voor vele architecten aan wie het voorheen aan de nodige connecties ontbrak, een betere toekomst zal brengen.’ Deze bijdrage was niet ondertekend, maar zoveel winnaars van de Prix de Rome waren er niet. De Amsterdamse architect Arthur Staal liet het nummer daarop weten, dat hij het niet was. Al vrij snel bleek De Vries de schrijver. Zijn loopbaan was na de bouw van de Christus Koningkerk, hij was er zelf tegenover gaan wonen op Statenlaan 4, in het slop geraakt. Het Hillegersbergse gemeentebestuur had hem nog de helpende hand geboden door hem een ontwerp voor een clubhuis voor een roei- en zeilvereniging te laten maken.

De Vries is één van de tientallen architecten die figureren in het boek groot 422 pagina's waarin David Keuning nauwgezet hun

gedrag in de oorlog analyseert. De auteur heeft monnikenwerk verzet door de oorlogsdossiers nauwgezet uit te pluizen. Over andere kunstenaars (schrijvers, schilders, musici en beeldhouwers) waren al eerder soortgelijke publicaties verschenen. Berucht onder schrijvers was Adriaan Venema, die zich opwierp als zelfbenoemde groot-inquisiteur. Keuning kiest voor een andere houding, hij beschrijft en analyseert en houdt zich verre van morele oordelen. Maar zijn boek rekent wel af met de reputatie van een architect als H.J. Wijdeveld aan wie het toenmalige Nederlands Architectuur Instituut nog vrij recent een kritiekloze tentoonstelling wijdde. Ook over andere architecten die hebben gebouwd in het Kleiwegkwartier bevat het boek interessante weetjes. Zo was J.P.L. Hendriks, van wiens hand het blokje Statenlaan 25-41 is, één van de architecten, die in het oorlogsjaar 1941 lid van redactie van het *Bouwkundig Weekblad*, die door de gemachtigde Boezeman aan de kant werd geschoven.

Explosief materiaal bevat het boek over de architect J.J.P. Oud, de bekendste Hillegersbergse architect. Hij woonde meer als twintig jaar aan de Burgemeester De Villeneuvesingel. Keuning bewijst zijn lidmaatschap van de Kultuurkamer. Oud was in goed gezelschap. Anders dan schilders, schrijvers en beeldhouwers is dat architecten nooit nagedragen. Oud is de ontwerper van het Nationaal Monument op de Dam.

Impliciet legt het boek ook de vinger op een blunder van de Rotterdamse straatnamen commissie. Die heeft in 1964 in de Alexanderpolder een straat genoemd naar de Amsterdamse architect Jan Gratama, die op tientallen plaatsen in het boek opduikt, onder meer als wethouder in het Amsterdamse oorlogscollege van B&W dat onder leiding stond van burgemeester E.J. Voûte. Gratama was ook lid van de NSB. Hij overleed twee jaar na de oorlog. Zijn berechting had toen wel plaatsgevonden: zes maanden internering.

Gratama glipte bij, een kennelijk oppervlakkige, screening in Rotterdam, overigens de enige stad die hem eerde met een straatnaam, door de mazen van het net.

Chris Mast

Bouwkunst en de Nieuwe Orde, Collaboratie en berechting van Nederlandse architecten 1940-1950, door David Keuning. Uitgeverij Vantilt. Prijs euro 29,95

Verbouwing kerk van start

Aannemer Van den Tempel uit Schiedam heeft in een brief aan de omwonenden uitgelegd hoe het de verbouwing aanpakt van de aan het Statenplein gelegen Christus Koningkerk tot 24 appartementen. Met het sloopwerk is 21 augustus een aanvang gemaakt. Vanaf begin september vinden er grondwerkzaamheden plaats en vanaf

maandag 11 september gaat er worden geheid. Deze heiwerkzaamheden duren twee weken. Meer details over het vervolg van de werkzaamheden bevat de brief niet. Wel dat de oplevering staat gepland in oktober 2018. De woningen rond de kerk zijn in opdracht van de aannemer door Bureau Lengkeek zowel binnen

als buiten nauwkeurig gecontroleerd op zichtbare bouwkundige gebreken en/ of bijzonderheden om mogelijke nieuwe schades te kunnen vaststellen. Tijdens de werkzaamheden is afgesloten de Adriaan Pauwlaan, dat is de laan van het Statenplein naar de Stadhouderslaan. Om de parkeerdruk in de wijk niet te verhogen, zullen de bouwers met uitzondering van de uitvoerder hun auto niet in de wijk parkeren, maar erbuiten.

Overlast van stof en geluid zal bij het sloop- en heiwek onvermijdelijk zijn, maar er is afgesproken, dat er met gesloten deuren zal worden gewerkt. Voor Van den Tempel is Ko van Rossum projectleider. Met de bewonersvereniging van het Statenlaankwartier is afgesproken, dat de communicatie verloopt via één vertegenwoordiger van de bewonersvereniging.

** Niet langer het 'laatste avondmaal' in, maar het eerste middagmaal vóór de Christus Koningkerk. (foto: Theo Joosten)*

theo-joosten.nl

Collecte Nierstichting

Van zondag 17 tot en met zaterdag 23 september collecteren vrijwilligers uit de wijk voor de Nierstichting. Wijkbewoonster Christina Boomsma coördineert de collecte. Ze heeft daar ook persoonlijke redenen voor: ‘Mijn man heeft in juli een nieuwe nier gekregen. Ik heb gezien wat een verschil het werk van de stichting kan maken.’

De vrijwilligers komen in die week langs de deuren en staan ook bij verschillende winkels. Boomsma: ‘Wij zijn allemaal mensen uit de wijk, die zich persoonlijk betrokken voelen bij het werk van de Nierstichting. Als je eenmaal gezien hebt wat een nieuwe nier, of een kunstnier of een vakantie met dialyse voor een patiënt kunnen betekenen, wil je graag iets doen. Ik weet dat het soms vervelend voelt als mensen 's avonds bij je aanbellen, dat vind ik zelf ook best lastig om te doen. Maar we doen het niet voor onszelf.’

Tramremise voor een (zon)dag vol met klassieke racefietsen

Zondag 24 september vindt er een bijzonder evenement plaats in de tramremise annex trammuseum aan de Kootsekade. Pierre Mijsbergen organiseert een vintagefietsbeurs. Hij kan daarover enthousiast vertellen. Pierre: ‘Ik ben als sinds mijn jongensjaren verzot op racefietsen en heb heel wat wedstrijden gereden. De ene met meer succes dan de andere. Maar tja, de jaren tellen en de jonkies rijden nu sneller dan ik. Ook is het materiaal aanzienlijk verbeterd.

Toch kruipt het bloed waar het niet gaan kan. Door de jaren heen volg ik alles wat er valt te beleven op het gebied van de racefiets. Een aantal liefhebbers van die oude stempel gingen in België naar fietsbeurzen. In Nederland was er slechts één beurs per jaar, en ook nog eens in Brabant. Daar heb ik een paar keer met mijn ‘oude meuk’ gestaan. Ach, ach wat een feest om daar de hele dag te snuffelen en ontbrekende onderdelen te scoren. Dit bracht mij op het idee om in de buurt van Rotterdam eens te gaan onderzoeken wat er aan mogelijkheden waren. Zo kwam ik in 2013 terecht in de Hofbogen voor de eerste Vintage racefietsbeurs. De locatie was uniek en er waren veel reacties van mensen die blij waren met de mogelijkheid om dichterbij huis deze sensatie te proeven. Dat deed mij besluiten om ieder jaar weer een beurs te organiseren. Dit jaar wordt het de vijfde beurs. Inmiddels hebben wij een andere en bijzondere locatie gevonden in het oude Trammuseum aan de Kootsekade. Dit is een unieke gelegenheid voor het publiek om zowel de fietsbeurs als wel het museum te bezoeken. We hebben van Radio Correct (heel veel dank!) de beschikking gekregen over de parkeer gelegenheid aan de Ceintuurbaan.

Wat kan men zoal zien? Er zijn vaak bijzondere fietsen te bewonderen, maar ook onderdelen die geen enkele fietsenmaker meer in zijn assortiment heeft. Vorig jaar heeft Jan Jansen zijn fiets beschikbaar gesteld voor de tentoonstelling. Dat was natuurlijk uniek. Dit jaar hanteren we een thema. Dat zal Raleigh zijn uit de tijd van het team van ploegleider Peter Post.’

ZONDAG
24 SEPTEMBER 2017
TRAMMUSEUM
ROTTERDAM

SEGERS
www.segersdrukkerij.nl

EXPO THEMA:
MEK OF KOM OP JE TI RALEIGH.
OPZELF LEREN HET ROLSPEL OP

ROTTERDAMSE
VINTAGE
FIETSBEURS

ROTTERDAMSEVINTAGEFIETSBEURS.NL

KOOTSEKADE 19
HILLEGERSBERG
*NIEUWE LOKATIE
VAN 10.00 UUR
TOT 16.00 UUR
ENTREE 3 EURO

Basis Zdrave

Praktijk voor
Fysiotherapie Mw.P.N.Leone
Fysiotherapie / McKenzie Therapie
Oedeem Therapie / Lymfedrainage
Medische Fitness Training

Begoniastraat 6, 3051 LC Rotterdam,
010 - 418 07 58

Zie ook onze website
www.bzfysiotherapie.nl

Geen wachtlijst, meestal geen verwijfsbrief nodig,
contracten met de grotere zorgverzekeraars.

GRATIS
WAARDEBEPALING

De huizenprijzen zijn hard gestegen...
Bent u benieuwd wat uw huis waard is?

 010- 218 02 80 | info@woonvisie.nl

 voor ons nieuwste woningaanbod!

STUDIO Hillegersberg

Y O G A D A N S V E R H U U R

YOGA

volwassenen

kinderen

zwangerschapsyoga

meditatie

pilates

DANS/BALLET

peuter/kleuter dans

klassiek ballet

moderne dans

Streetdance

VERHUUR

vergaderingen

presentaties

cursussen

workshops

MASSAGE

ontspanning

balinees

lomi lomi

ayurvedisch

Minstrelstraat 40 010-2268810 info@studiohillegersberg.nl www.studiohillegersberg.nl

ANDRÉ'S TAPIJTHUIS

Kleiweg 26N, 3051 GR Rotterdam ♦ telefoon 010 4223095 ♦ www.andrestapijthuis.nl ♦ andrestapijthuis@live.nl

Het vertrouwde adres voor tapijt, vinyl,
marmoleum, pvc en raamdecoratie

Zeer uitgebreide collectie gordijnstoffen,
vuw gordijnen, plisse, duette rolgordijnen, jaloezieën enz.

Groot assortiment tapijt, vinyl, tapijten van bekende
merken o.a. Desso, Parade, Bonaparte,
Interfloor, Tretford, Novilon etc.

Uw trap vakkundig
door eigen stoffeerd
gelegd met een
PROJECTTAPIJT. Keuze uit
32 kleuren + 7 jr. garantie

v.a. € 249,00

we♥bikes

bij Janus

Rijwielstalling

In de Smaragdstraat is een rijwielstalling
beschikbaar voor bewoners uit
de Edelstenenbuurt.
Iedereen uit het Kleiwegkwartier die
zijn fiets optimaal in goede conditie wil
houden kan deze laten repareren.

Wilt u meer weten over deze aanwinst in
de wijk neem dan contact op met Janus
Somers, telefoon 0655831908

we love Bikes bij Janus
Smaragdstraat 21 - 3051 VP - Rotterdam

Corry's Dierenwinkel
Bergpolderplein 2-3
3051 GA Rotterdam
Telefoon: 010 4611295

Openingstijden:

ma. t/m do. 9.00 tot 18.00
vr. van 9.00 tot 21.00, zat. 9.00 tot 17.00

tevens kunt u bij ons
terecht voor het trimmen
van uw hond

FAUNALAND

VAN SOEREN

BELASTING EN ADVIES

Uw register-
accountant
als persoonlijk
adviseur

010 422 97 32 info@vansoeren.nl

gediplomeerd pianostemmer & technicus

Frank Bergman
de pianostemmer

Lathyrusplein 3a 3051 TL Rotterdam

010 - 2653510
fbergman@depianostemmer.nl

Uw instrument vakkundig gestemd!
Ook voor alle reparaties en onderhoud.

Colofon BOK

Bestuur

Fabian Lionaar (voorzitter),
John Hokke (secretaris-penningmeester) en
Chris Mast (Buurtkrant).

Kantoor, wijkwinkel en redactie

Anthony Duykiaan 9, 3051 HA Rotterdam,
tel 422 44 45, info@bokrotterdam.nl
Wijkwinkel open van dinsdag tot en met
donderdag van 9.30-12.00 uur.

Redactie

Ciska Evers, Petra Houmes, Theo Joosten
(beeld), Coco Kossmann, Chris Mast (leiding en
eindredactie, 06-4354 7060), Xandra Savelkous.
Medewerker: Marjolein Tan.

buurtkrantbok@gmail.com,
www.bokrotterdam.nl,
twitter.com/BOKrotterdam

Op artikelen uit de Buurtkrant rust copyright,
het overnemen is niet toegestaan.

Losse exemplaren bij Albert Heijn, Primera en
Opticien Dorssen.

De eerstvolgende krant verschijnt op vrijdag 20
dan wel 27 oktober en vervolgens op vrijdag 15
december.

Oplage: 5000
Opmaak: Jenny Markus
Druk: Goos Reclamemakers,
Ouderkerk aan den IJssel